Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones magistri Nicolai deniise sacre pagine professoris

De Tempore Hyemales

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

D[omi]nica secu[n]da adue[n]t[us] post meridie[m].

urn:nbn:de:hbz:466:1-30599

Visual Library

Gal'.v.Caro cōcupiſcit aduerſus ſpūm:
ſed in chriſto nulla fuit cōcupiſcētia. Con
tra Lu.vl. Palpate z videte q2 ſpūs carnē
z oſſa nō habet ſicut videtis me habere.
Rn̄det boū. in. iij.diſ. ij. Circa hoc fuit
triplex modus dicēdi. Prim9 ꝙ chr̄i caro
fuit phantaſtica q2 indecens videt deum
vniri nature corporee. Sz ꝯtra. ſi ſic.non
fuit pfectus homo nec ꝟe paſſus. Scōs
ꝙ habuit verā carnē:ſz dr̄īt chr̄m eā at/
tuliſſe d̄ celo. Sz ꝯ ſcriptura teſtat eū fuiſ
ſe de ſemine dauid ſm carnē. Iſti ſūt duo
modi heretici. Terti9 modus dicēdi eſt
verus z catholicus. ſcz ꝙ chr̄s verā carnē
habuit. Nec em̄ decebat inuenire deceptō
nē nec imperfectionē. Qđ aūt dicit Apl's.
Caro ꝯcupiſcit:hoc intelligit de carne in
q̄ viget fomes ꝯcupiſcentie. Hoc bona.
Pro fūdamēto. In myſterio incarna/
tionis.nihil fuit phantaſticum: ſed pura
veritas. Ad hoc facit quod dicit com/
mētator.ij.metaph. De9 eſt prima ꝟitas
a quo omnia alia et veritatem z eſſe ac/
ceperūt z accipiūt. Propterea elegant di
cit Matth vindocin in ꝓb. Felix ꝯiugiū
dū ſacra maritant. Aurſule verbū fit ca/
ro p̄re carus. Cū ergo q̄ritur. An fili9 dei
zc. Dic m̄.vt ſup̄. Ex q̄ cōclude mirandā
in nos dei miſc̄diam z benignitatē. Ber.
in ſer.de epi. Apparuit dei potentia in re
rū creatione:apparebat eius ſapia in eaꝝ
gubernatiōe. Benignitas aūt ei9 marie
apparuit in humanitatis aſſumptiōe. In
quo em̄ magis poterat cōmendare ſuā be
nignitatē q̄z ſuſcipiendo carnē meaz. O
miſeri z ſtultiſſimi pctōres. Fili9 dei aſ/
ſumpſit carnē veſtrā z vos reſpuitis imi/
tari puritatē ſuā. O fatui fornicatores: ra
ptores fraudulēti:mercatores zc. Agno/
ſcite dn̄i benignitatē q̄tā euidenter oſten
dit in hūane carnis aſſūptiōe. Figura.
Matth. ix. A muliere ſanguiflua q̄ imū/
da erat ſm legem ſe ꝑmiſit tangi: ſic q̄z eā
ſanauit. Spūalit ſic a muliere ſanguiflua
ſe tangi voluit qn̄ carnē humanā aſſum/
pſit ſimilē vtiq̄z carni q̄ in pctm̄ defluit ſic
q̄z eā ſanauit. Ipe eſt em̄ de q̄ ait ps. Qui
ſanat oēs infirmitates eius.

Pro ſcđo. Supra de p̄ma:hic d̄ ſcđa
.q̄ ē ꝯſideratio p̄mōſtratiue ſignati
onis: vbi ſunt tria cōſideranda.

Primū eſt elemētoꝝ et ſuperioꝝ crea/
turaꝝ mirabilis mutatio.
Scđm eſt hm̄oi ſignoꝝ notabil' expoſitio
Tertiū eſt iniquitatis z vicioꝝ dānabi/
lis inundatio.
Hic de p̄mo: vbi ſunt tria cōſideranda
corpoꝝ elemētariū trāſmutatō. Corpoꝝ ce
leſtiū trāſformatio. Uirtutū ſuperioꝝ cō
motio. Primū igit eſt corpoꝝ elemen
tariū tranſmutatio. Uide in alio aduen/
tuali in hac dn̄ica.

Pro tertio. Audiſtis zc. Cauete ne
ꝑmaneatꝭ indurati. Et notate qđ lex
dicit. Omnis cōtumacia ē puniēda. ff. de
re militari. l. Omne delictū. §. Cōtuma/
cia Ex. ij. q. iiij. Quātō. In ꝯtumacia per/
ſiſtentib9 ſeueritas eſt oſtendenda. Notate.
Si q̄s regē et curiā grauiter offenderit:
z rex volēs eū ad emēdationē trahere oſtē
dit ei ꝑ lr̄as nūcios z modos alios ꝙ gra/
uē eſt de eo vindictā factur9 vt ſic timore
correptus veniat ad miſc̄diam hūilit po/
ſtulandā: z nihilominꝰ in errore ꝑmaneat
fatuū dicis eū an prudētē: Certe credo ꝙ
fatuū z grauit puniendū. Expone. zc. Sz
heu ſicut dr̄ ꝓuer. xxviij Uiri iniqui nō co
gitant iudicium.

Dn̄ica ſecūda aduēt9 poſt meridiē.

Abiicianius
zc. Auditā faciet dn̄s gl'iaz
vocꝭ ſue in leticia cordis vr̄i
Eſa. xxx. Abiiciam9 zc. vt audiam9 gl'iaz
vocis ſue. Ibi tria ſūt cōſideranda.
Promiſſiōis ſublimitas, Auditam faciet
dominus gloriam.
Sublimitatꝭ ſecuritas: vocis ſue: que mē
tiri non poteſt.
Securitatꝭ iocūditas: in leticia cordis ve
ſtri. De p̄mo. ij. pe. j. Maxima z p̄cioſa
vob ꝓmiſſa donauit zc. De ſcđo. Io. xiiij.
Ego ſum via: ꝟitas: z vita. De tertio. ps.
Letetur cor q̄rentiū dn̄m.
Abiiciamus zc.

Pro p̄mo. An fili9 dei aſſumpſit aīaz
rōalē. Q, ꝙ. Io j. Uerbū caro factū
eſt: vbi fit mētio de ſola carne. Cōtra. Di
cit athanaſi9. Perfect9 de9 ꝑfectus hō ex
aīa rōnali z hūana carne ſubſiſtēs. Rn̄det
boū. in. iij. diſ. ij. Circa hoc triplex fuit mod9

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

…cēdi. Duo heretici ⁊ tertiꝰ catholicus. Primꝰ eſt Ennomij di. ꝙ diuinitas erat ei loco anie. Sed ꝯtra. Diuinitas nullius pōt eſſe forma ꝑfectiua. Scōs ꝙ chr̄s animā habuit ſed ſolū ſenſificātē: nō rōnalē qꝛ ad actus partis intellectiue ſufficiebat virtus ꝑſone increate. Sed ꝯtra. Si aiā rōnalem nō habuit: ḡ nō fuit verꝰ hō. Jō eſt tertius modus dicendi catholicus: ꝙ chr̄s aſſumpſit verā carnē ⁊ verā aiam cū ſuis potētijs vegetabili: ſenſibili: ⁊ rōnabili. Rō. Chr̄s aſſumpſit naturā humanā vt eſſet mediator dei ⁊ hoim. Et qꝛ ꝑfectꝰ mediator: iō ꝑfectꝰ deꝰ ⁊ ꝑfectus hō: ⁊ qꝛ ꝑfectus hō idō habuit corpꝰ cū oib; mēbris: et aiam cū oibus potentijs. Rurſus: qꝛ ꝑfectus mediator iō ꝑfectus ꝯprehenſor et ꝑfectus viator: ꝑfectus in ꝯtēplatōne ⁊ ꝑfectus in actiōe ⁊ ꝑfectus in paſſione. Et ad hec oīa ſequit̃ ꝙ habuit verā ſubām anie. Cū aūt dicit̃: Verbū caro factū eſt: accipit̃ caro ꝓ tota natura hūana ꝑ ſynechdochen. Hec Bonauen. ¶ Pro fundamēto: Decētiſſimū fuit vt redēptor nr̄ eēt verꝰ hō. Galfredꝰ in poetria nouella regl'a iuris dixerat: vt ſicut hoies fallaciter hoſtis mortificauit: ea forma ſubtilr hoſtē mortificaret hō captū diuinitatꝫ ab hamo. Et cū in hoie ſint due partes. ſ. corpus ⁊ aia. tn̄ iuxta phm̄ tā in. j. ꝙ̄ in. ij. de aia: Aia eſt melior et nobilior corpe: et ita pncipalior pars hois. Cū ḡ q̄rit̃: An filius dei ⁊c. Dic rn̄. vt ſ. Ex q̄ ꝯclude ꝙ̄ deuote nos totalit̃ in eiꝰ reuerētia debemꝰ impēdere q̄ ſe nobis in tota nr̄a hūanitate voluit ꝯformare vt nos ſolueret a vinculis diaboli. Juxta illō Phil. ij. In ſilitudinē hoim factus ⁊ habitu inuētus vt hō. O pctōres miſeri q̄ vos potius diabolo ꝯfiguratis ꝙ̄ chrō cū ſe chr̄s vobis ſic ꝯfigurare voluerit. Audite fraudulēti mēdaces: raptores ⁊c. Et generalit̃ oēs pctōres ꝯformari chrō ſtudeatis q̄ ſe vobis ꝯformauit vt vos a captiuitate liberaret. ¶ Figura Dan. iij. Cū ſidrac: miſaac ⁊ abdenago exīntibus in fornace apparuit angelus in forma hūana ſoluens eos a ꝯpedibꝰ ⁊ liberās eos ab ardore ignis ⁊c. Expone: quia filius dei in forma hūana ſoluit genꝰ humanū ⁊ liberauit ab ardore ignis ire dei. Et nota: ſidrac interpretatur decorus vel decor. Miſaac: q̄s vel riſus: vel q̄s de gaudio. Abdenago ſeruꝰ tacens. In his figurat̃ q̄m hi ꝑticipāt fructum incarnatiōis dn̄ice q̄ ſunt decori in ꝯſciētia ⁊ in leticia ſpūali deo ſeruiūt tacētes cū patientia ⁊c. Ps. Jubilate deo oīs terra. ſ. ꝓpter incarnatiōis myſteriū: ſeruite dn̄o in leticia.

Pro ſcdo. In pcedēti ſmo. dictū ē de creatura ꝑ mirabili mutatiōe. Nunc de hmōi ſignoꝝ notabili expōne. Ubi ſūt tres inſtructiōes notāde.

¶ Prima memorande ratiōis.
¶ Scda deſiderande ꝯſolatiōis.
¶ Tertia obſeruande exhortatiōis.

¶ Prima eſt memorāde rōis ꝓpter qō talia pcedent iudiciū. Eſt āt triplex rō: Prima ꝓpter fiende ꝯſūmatōis aſſignatōnē. Nā ſicut a pncipio lumiaria lucētia poſita ſūt in celo q̄ſi oñdentia mundū inceptū. Sic in fine amittēt lumē ſuū vt oſtēdant mundū deficere. Chryſ. ſup Matth. Patrefamilias moriēte domus eius turbat̃ ⁊ familia plāgit ⁊ nigris ſe veſtib; veſtit. Sic humāo generē (ꝓpter quod facta ſunt omnia) circa finē conſtituto: celi lumiaria lugent et candore depoſito tenebris induūtur. Et ſic dicendū ꝓpter eandē cauſam futuras eſſe tranſmutatiōes inſolitas in elemētis et alijs. ¶ Secūda eſt ꝓpter horrēde vindicatiōis ꝯminationē: ſicut quādo paterfamilias vehemēter ꝯtra aliquē iraſcitur: omēs eius domeſtici ad domi vindictam animant̃: et iniuriāti terribiliter ꝯminantur: ſic (vt dicit̃ Sapie. xvj.) omīs creatura factori deſeruiens excandeſcit in tormētum contra impios ad vindicādas ſcꝫ iniurias creatoris. Mutationes ergo terribiles in creaturis erūt quaſi horribiles cōminationes. Sicut em̄ dicit̃ Sapie. v. Armabit deus creaturā ad vltionem inimicoꝝ. Naz hoc exigit iuſticia: Sicut dicitur Sapiētie. xj. Per que quis peccat per hec et torquetur. Peccant autē homines omnib; creaturis abutendo. Jdeo vt dicit Gregorius: quia in cunctis delinquimus: in cunctis ferimur: vt impleatur qō dictū eſt: Pugnabit ꝓ eo orbis terraruz ꝯ inſenſatos: Sapie. v. Omnia nanq̄ q̄ ad vſum vite accepimus: ad vſum couertimus culpe ⁊c. ¶ Tertia ꝓpter tremende

¶ Feria. II. poſt. II. dominicā

ſententia rōis pfigurationē. q2 ſicut dicit Gre. Multa mala debēt pcurrere vt malum valeat ſine fine nūciare. Si itaqȝ tremēt homies vidētes iſolitas tenebras: penſare q̄ horrendū erit tenebras inferni irremediabilit' intrare ſi tā horribiles erūt elementoꝝ et aliaꝝ creaturaꝝ cōmotiōes Etſi timēt hoies nocturnos ſtrepitus: cogitate q̄ntus erit horror rprobos audire vocē filij dei exprobrātis: ad cuius vocis ſonitū celum et terra mouebunt. Sicut ḡ pmus chri aduētus multiplicit' fuit pfiguratus vt cum maiori deuotione ſuſciperet: ſic et ſcōs aduētus multiplictier proclamatus et multis terribilibꝫ ſignis pmonſtrabit: vt qui boni ſunt ad meliora puocētur: mali vo ad penitentiā citius puertātur. Impenitētes aūt inexcuſabiles oino reprobent'. Grego. in omel. Saluator noſter nos paratos inuenire deſiderās ſeneſcentē mundū q̄ mala ſeqūtur denūciat vt nos ab amore eius pſpecat. Scōa inſtructio eſt deſiderande cōſolatiōis. de q̄ vide in alio aduētuali ferij. poſt. ij. dnicaȝ Tertia eſt obſuande exhortationis: de q̄ vide ibidem.

Pro tertio. Audiitis ꝛc. Audi pctor velis nolis corā ſummo iudice cōparebis: Vigila igit' ne aīa tua cum vicioꝝ feditate ibi cpareat. Nā ſic habet' l. Julianus. ff. ad exhi. §. Preterea. Condēnandus eſt aliqs vt exhibeat rem cū oībus ſuis vtilitatibꝫ ꝛ cōcomitantijs. Videte ḡ ne ſitis de numero ſeruoꝝ inutiliū. Nec ſolum reſpiciēda ſunt opa: ſed etiā circūſtantie opeꝝ: vicȝ tps: cauſa: volūtas: pſonaꝝ differentia. xxiij. q. viij. Occidit. Et de pe. diſ. ij. Vt cognouerūt §. Opponit'. Audite. Si ſentiretis vos offendiſſe regem vel ex ope vel ex opis circūſtātia: ꝛ timeretis q regis indignatio vos a regno deijceret aut in carcerē detruderet: aut leonibus deuorādū traderet: None faceretis quod poſſibile eſſet pro veſtra recōciliatione: Certum eſt q ſic. Expone ꝛc. O miſeri cur ſic aīas negligitis de qbꝫ p ceteris curam habere deberetis. Deuter. iiij. Animā tuā ſollicite ſerua.

¶ Feria. iij. poſt dnicam. ij. aduētus.

Abiiciamus ꝛc. Qui regis iſrael intende qui deducis velut ouē Joſeph. Ps. xcj. et in Introitu miſſe. Abijciamus ḡ ꝛc. vt ſecuri dicamꝰ dno: Qui regis iſrael intende ꝛc. Vbi tria notāda Saluatoris inuocatio freq̄ntanda: intende. Inuocati pdicio memorāda: qui regis et qui deducis. Inuocātis diſpoſitio penſanda: iſrael ꝛ Joſeph velut ouem. De pmo Ps. Intēde in adiutoriū meū domine deus ſalutis mee. De ſcōo: Hic eſt deus deus noſter in ſecl'm et in ſeculū ſeculi ipſe reget nos in ſecl'a. De tertio. Num. x. Dominus pmiſit bona iſrl'. Et Zach. x. Domū Joſeph ſaluabo ꝛc.

Abijciamus ꝛc.

Pro pmo. An caro fuerit nature diuine vnita mediāte aīa. Q, ſic. autoritate Damaſ. Vnitū eſt carni verbū dī p mediū itellectū. Cōtra. Soluta media ſoluūtur extrema: ḡ ſi dicas Vnitur carni mediante aīa. facta ſeparatiōe anie a carne fiet ſepatio a deitate: qd falſum eſt: vt patuit in morte chri. Rn̄det Bonauē. in. iij. diſ. ij. Dupl'r pcurrere pōt mediū ad vnionez aliquoꝝ. Mediū colligantie p quod extrema ligant' ad inuicē: ſicut duo corpa glutino. Et mediū pgruētie rōne cuiꝰ cōgruū eſt aliq̄ vniri: ſicut mlier nobilis mediante congruētia habȝ q ſit ſponſa regis Primo mō non mediat anima in vnione carnis ad verbum: quia immediate ꝛ inſeparabiliter verbū vnitur tam anime q̄ȝ carni. ſȝ bene ſcōo mō: q2 pueniēs nō erat q dei verbū acceperit corpus inanimatū Hoc Bonauen. ¶ Pro fundamēto: vilis condiciōis eſt caro aīa ſecluſa. Vñ mat. vindocineñ. in Tob. Eſt caro vas luteū vas lamētabile: fenū aridulū: fragilis glebula: ſaccus olēs. Nec eſt in corpe vita niſi ab aīa. Vñ dt Ariſt. ij. de aīa. q aīa eſt cā corpis in triplici gn̄e cauſe. ſ. formalis: efficiētis: ꝛ finalis. Querit' ḡ An caro ꝛc. Dic rn̄. vt ſ. Ex q̄ pclude q ppter honorē chri q carnē aſſūpſit ꝛ aiaȝ debemꝰ ſp carnē ſubijcere ſpūi q facꝰ eſt ad imaginē dī Nā vt Paulꝰ dt: Qui chri ſunt carnē ſuam crucifixerūt cū vicijs pcu. Gal. v. Audite carnales ꝛc. Chriſtus em verbo ꝛ exēplo.